

POROČILO O NAPREDKU PODPISNIKOV ZAVEZ ODGOVORNOSTI ZA LETO

2023

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica kmetijskih
in živilskih podjetij

Kazalo vsebine

Uvodne besede	4
Projekt Zaveza odgovornosti skozi leta	6
Zaveze odgovornosti v praksi	8
Zaveze odgovornosti sektorja brezalkoholnih pijač	10
Zaveze odgovornosti sektorja mlekarstva	18
Zaveze odgovornosti sektorja pekarstva	22
Aktivnosti na področju živil izboljšane hranilne hranilne sestave s poudarkom na polnozrnatih izdelkih	26
Odloči se za POLNOZRNATO	30

Uvodne besede

»Kakovost živil in promocija lokalne hrane predstavlja eno od pomembnejših področij Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V tem okviru soustvarjamo politiko z namenom povečanja ozaveščenosti potrošnikov o pomenu lokalno proizvedene hrane ter pomembnosti doseganja višje ravni samooskrbe. Pri tem aktivno sodelujemo v različnih odborih, programih in projektih, s katerimi lahko prispevamo k zadanim ciljem. Kot predsedujoča Odboru za spremljanje, usmerjanje razvoja in informiranje o živilih izboljšane hranilne sestave želim izpostaviti projekt Zaveza odgovornosti, to je projekt, s katerim proaktivna živilska podjetja s svojo inovativnostjo in zagnanostjo pomembno prispevajo k bolj uravnoteženi prehrani potrošnikov, saj širijo ponudbo živil z zmanjšano vsebnostjo določenih hranil in s pomočjo označb na živilih informirajo potrošnike. Vsi skupaj si prizadevamo za trajnost celotne verige oskrbe s hrano in ozaveščenega potrošnika.«

Ana Le Marechal Kolar, generalna direktorica Direktorata za hrano in ribištvo pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

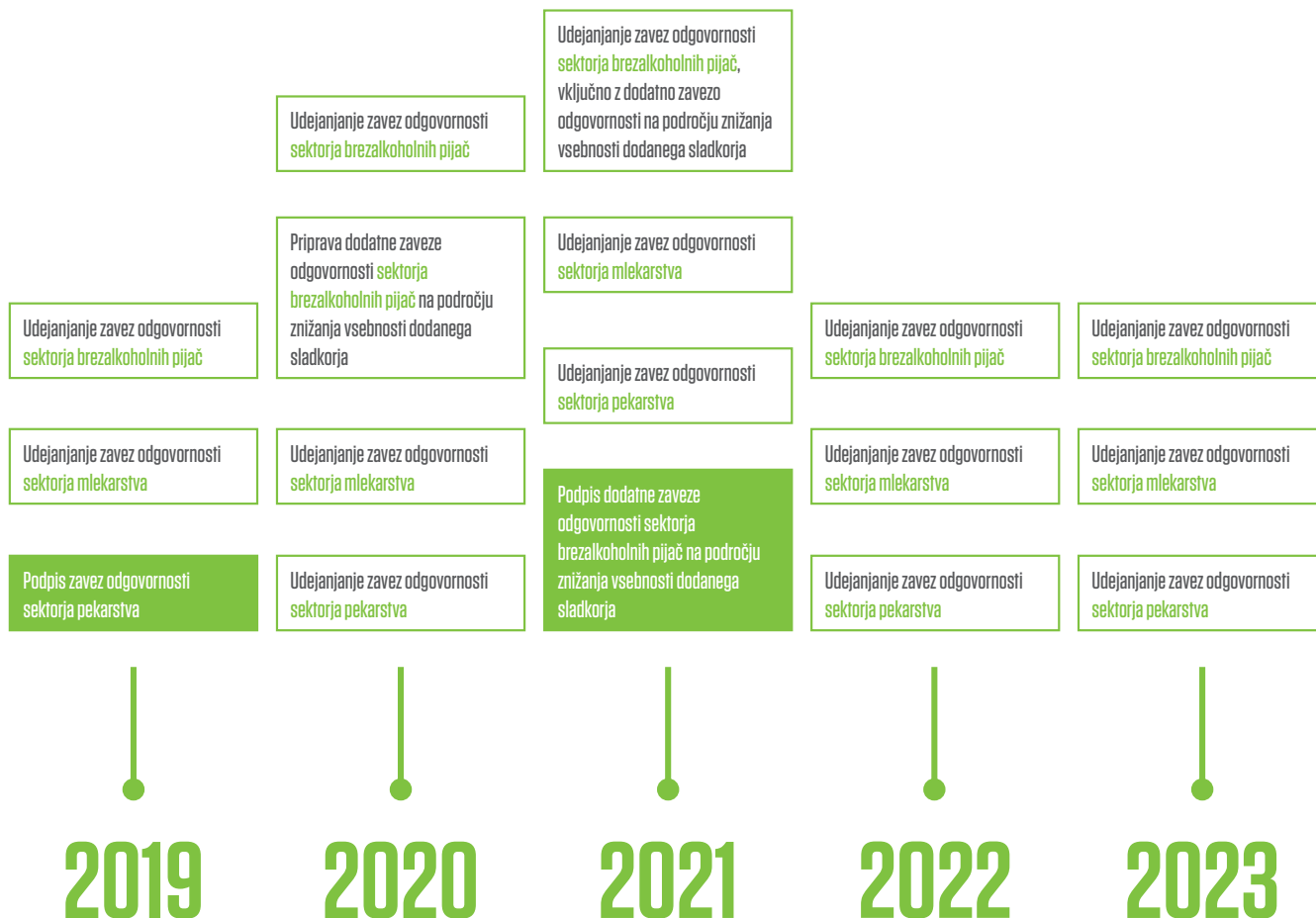
»Projekt Zaveza odgovornosti je združil tri sektorje in kar 25 živilskih podjetij z enim samim ciljem – s svojimi izdelki doprinesti k spremembam prehranjevalnih navad in življenjskega sloga potrošnikov. S tem so živilska podjetja naredila pomemben preboj, saj so dokazala, da s skupnim povezovanjem in sodelovanjem lahko doprinašajo k ciljem prehranske strategije Slovenije. Podjetja sektorjev brezalkoholnih pijač, mlekarstva in pekarstva vsako leto znova dokazujejo, da vztrajno sledijo uresničevanju zavez, ki so si jih zastavila in širijo ponudbo živil izboljšane hranilne sestave. To pomeni, da je na trgovinskih policah vsako leto več brezalkoholnih pijač in mlečnih izdelkov z manj ali brez dodanih sladkorjev ter kruha z nižjo vsebnostjo soli, ki je na voljo potrošnikom. V sklopu udejanjanja svojih zavez pa podjetja s podporo različnih športnih dogodkov potrošnike spodbujajo tudi k bolj zdravemu življenjskemu slogu. Na GZS-Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij prizadevanja podpisnikov zavez odgovornosti z velikim veseljem podpiramo in jim za doseganje dosežke čestitamo.«

dr. Tatjana Zagorc, direktorica GZS-Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij

Projekt Zaveza odgovornosti skozi leta

Podjetja si prizadevajo za uresničevanje strateških ciljev prehranske politike v Sloveniji, kar je ključni del trajnostne preobrazbe prehranskih sistemov do leta 2030 in naprej. V okviru projekta Zaveza odgovornosti so se podjetja prostovoljno zavezala k izvajanju ukrepov na različnih področjih – od izboljšanja hranilne sestave živil in širjenja njihove ponudbe do dodatnega informiranja potrošnikov ter spodbujanja zdravega življenjskega sloga. Ta prizadevanja na koordiniran način v okviru projekta Zaveza odgovornosti podpirajo trije sektorji: sektor brezalkoholnih pijač, sektor mlekarstva in sektor pekarstva.

16. december:
prehranski forum
»Živilska industrija miga - migaj z nami tudi ti!«

4. november:
predstavitve poročila
»Uresničevanje zavez odgovornosti«

8. junij:
predstavitve poročila
»Zaveza odgovornosti - projekt, ki premika meje«

22. december:
predstavitve poročila
»Zaveza odgovornosti 2022«

December:
predstavitve poročila
»Zaveza odgovornosti 2023«

Zaveze odgovornosti v praksi

V nadaljevanju so prikazani glavni nacionalni in evropski projekti ter pobude in aktivnosti živilskopredelovalne industrije, ki so usmerjene v promocijo zavez odgovornosti in živila izboljšane hranilne sestave.

PREŽIVI (2017-2019)

Spodbujanje preoblikovanja in razvoja živil izboljšane hranilne sestave pri nosilcih živilske dejavnosti

Katalog živil izboljšane sestave (29. avgust 2019)

Prva predstavitev živil izboljšane hranilne sestave, kjer je predstavljenih 143 živil 25 podjetij

WHOLEUGRAIN (2019-2022)

Evropski ukrep za vzpostavitev partnerstva za polnozrnat izdelke

Nacionalno partnerstvo za polnozrnat izdelke (24. avgust 2022)

16 članov partnerstva se je zavezalo k širjenju ponudbe polnozrnatih izdelkov, promociji, informiranju in ozaveščanju potrošnikov o pomenu uživanja tovrstnih izdelkov

VEČ UGODNEJŠIH (2020-2022)

Seznanimi oseb v javnih zavodih s ponudbo živil izboljšane hranilne sestave in vključitev le-teh v javno naročanje

Vključitev živil izboljšane hranilne sestave v Katalog živil za javno naročanje

Dodatna izpostavljenost živil izboljšane hranilne sestave v Katalogu živil za javno naročanje

ODLOČI SE ZA (2020-2022)

Seznanitev potrošnikov z aktivnostmi živilske industrije na področju izboljšanja hranilne sestave živil

Živila izboljšane hranilne sestave

Spletna kampanja »Odloči se za« (2020-2022)

Informiranje potrošnikov in promocija živil izboljšane hranilne sestave preko socialnih omrežij

Katalog živil izboljšane sestave (16. oktober 2020)

Druga predstavitev živil izboljšane hranilne sestave, kjer je predstavljenih preko 130 živil 32 podjetij

Odloči se za živila 2021 izboljšane hranilne sestave (3. november 2021)

Tretja predstavitev živil izboljšane ter ugodne hranilne sestave, kjer je predstavljenih preko 100 živil 34 podjetij

Odloči se za živila izboljšane hranilne sestave 2022 (2. december 2022)

Četrta predstavitev živil izboljšane ter ugodne hranilne sestave, kjer je predstavljenih preko 80 živil 23 podjetij

KAMPANJA »ODLOČIMO SE ZA URAVNOTEŽENO PREHRANO« (2021)
Promocija živil izboljšane hranilne sestave na prodajnih mestih družbe Mercator

Spletna novinarska konferenca

»Živila izboljšane hranilne sestave od sedaj še bolj vidna na trgovskih policah« (19. januar 2021)

Pričetek sodelovanja z družbo Mercator v kampanji »Odločimo se za uravnoteženo prehrano«

ODLOČI SE ZA POLNOZRNATO (2022-2025)

Spodbujanje uživanja polnozrnatih izdelkov med slovenskimi potrošniki

Živila izboljšane hranilne sestave

Lansiranje programa Odloči se za POLNOZRNATO

Pričetek implementacije aktivnosti na področju informiranja potrošnikov o koristnih učinkih uživanja polnozrnatih izdelkov in o aktualni ponudbi tovrstnih izdelkov

Odloči se za živila izboljšane hranilne sestave 2023

Peta predstavitev živil izboljšane hranilne sestave ter izdelkov ugodne hranilne sestave, kjer je predstavljenih več kot 100 živil 19 podjetij. V publikaciji so dodatno izpostavljeni polnozrnatni izdelki

Zaveze odgovornosti sektorja brezalkoholnih pijač

V letu 2015 je sektor brezalkoholnih pijač prvi stopil na pot uresničevanja zavez odgovornosti. Takrat se je 11 podjetij zavezalo, da ne bodo oglaševali svojih izdelkov otrokom, mlajšim od 12 let ter da bodo ravnali odgovorno v šolah. Hkrati so se zavezali k jasnemu informiranju potrošnikov o energijski vrednosti pijač, razširitvi ponudbe izdelkov z nižjo energijsko vrednostjo ter spodbujanju zdravega življenjskega sloga v družbi in med zaposlenimi. Leta 2020 so podjetja sprejela dodatni cilj, da do leta 2025 zmanjšajo vsebnost sladkorja v brezalkoholnih pijačah za 5 %.

Podpisniki:

ATLANTIC
GRUPA

Costella

dana70
LET

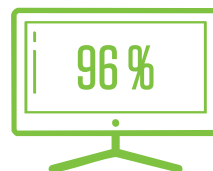
Zaveza na področju oglaševanja otrokom, mlajšim od 12 let

Podjetja so zavezana, da ne oglašujejo brezalkoholnih pijač otrokom, mlajšim od 12 let na televiziji, v tiskanih in kinematografskih medijih ter na spletnih straneh.

► Leto 2015

► Leto 2023

Skladnost **oglasov na TV** v času programskih vsebin, kjer otroci pod 14 let predstavljajo več kot 35 % vseh gledalcev*

Skladnost oglasov na **spletnih straneh**, namenjenih starostni skupini otrok do 12 let

Skladnost oglasov v **tiskanih medijih** namenjenih starostni skupini otrok do 12 let

Skladnost oglasov v **kinematografih** med predvajanju, namenjenimi starostni skupini otrok do 12 let

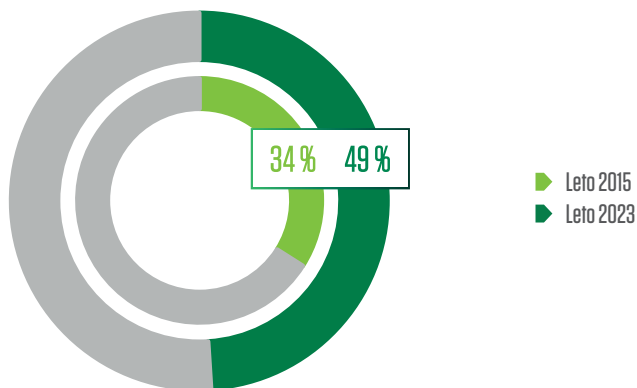
Podatki, poročani s strani podpisnikov.

*Analizo izvaja Inštitut Mediana

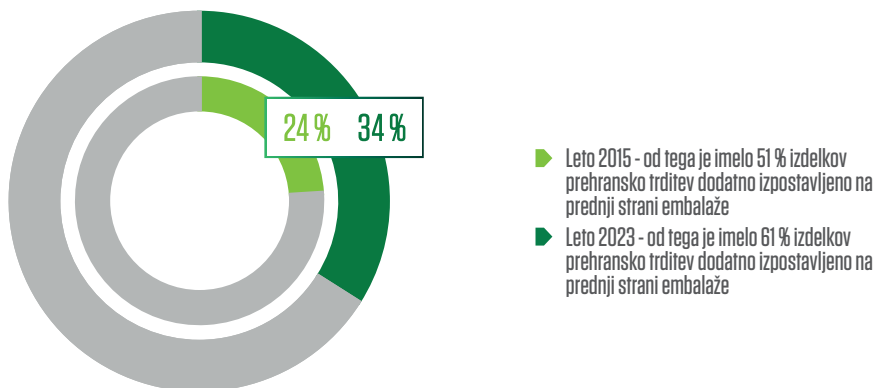
Zaveza na področju informiranja o energijski vrednosti na lastnih blagovnih znamkah

Podjetja so zavezana, da na embalaži svojih izdelkov poudarjajo brez- ali nizko-energijski značaj izdelkov oziroma podajajo informacijo o znižani vsebnosti sladkorja v obliki prehranskih trditev. Poleg tega ostaja cilj, da ima najmanj 60 % izdelkov energijsko vrednost prikazano na prednji strani embalaže.

Delež izdelkov z označbo energijske vrednosti na prednji strani embalaže

Delež izdelkov s prehransko trditvijo v imenu izdelka

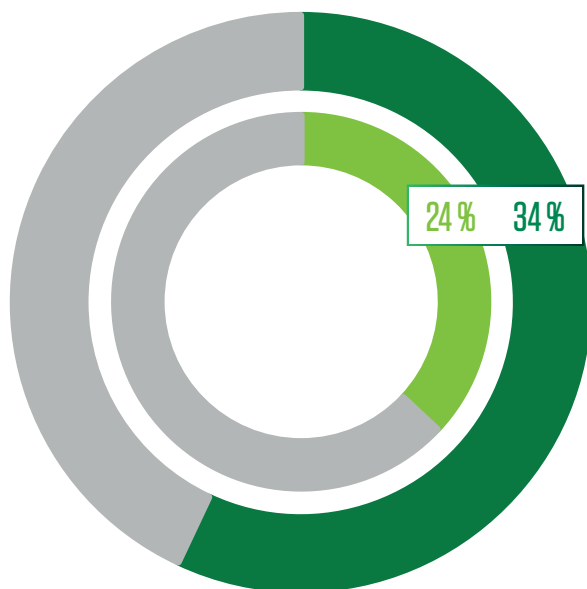
Zaveza na področju različne ponudbe izdelkov

Podjetja so zavezana, da potrošniku ponujajo čim širšo ponudbo pijač različnih prehranskih profilov, predvsem pijač z znižano energijsko vrednostjo ali brez nje ter z manj ali brez dodanega sladkorja.

Število novih izdelkov:

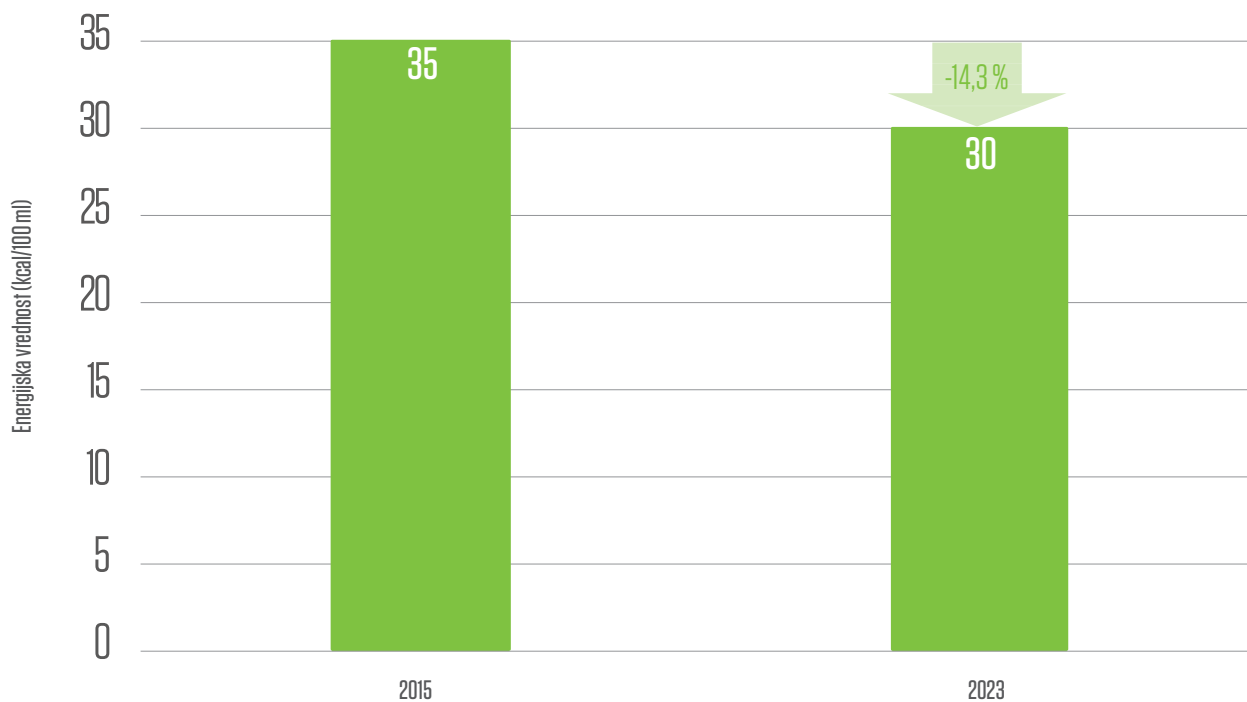
Delež novih izdelkov, ki imajo energijsko vrednost nižjo od 34 kcal/100 ml

■ Leto 2015
■ Leto 2023

Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Energijski iznos brezalkoholnih pijač

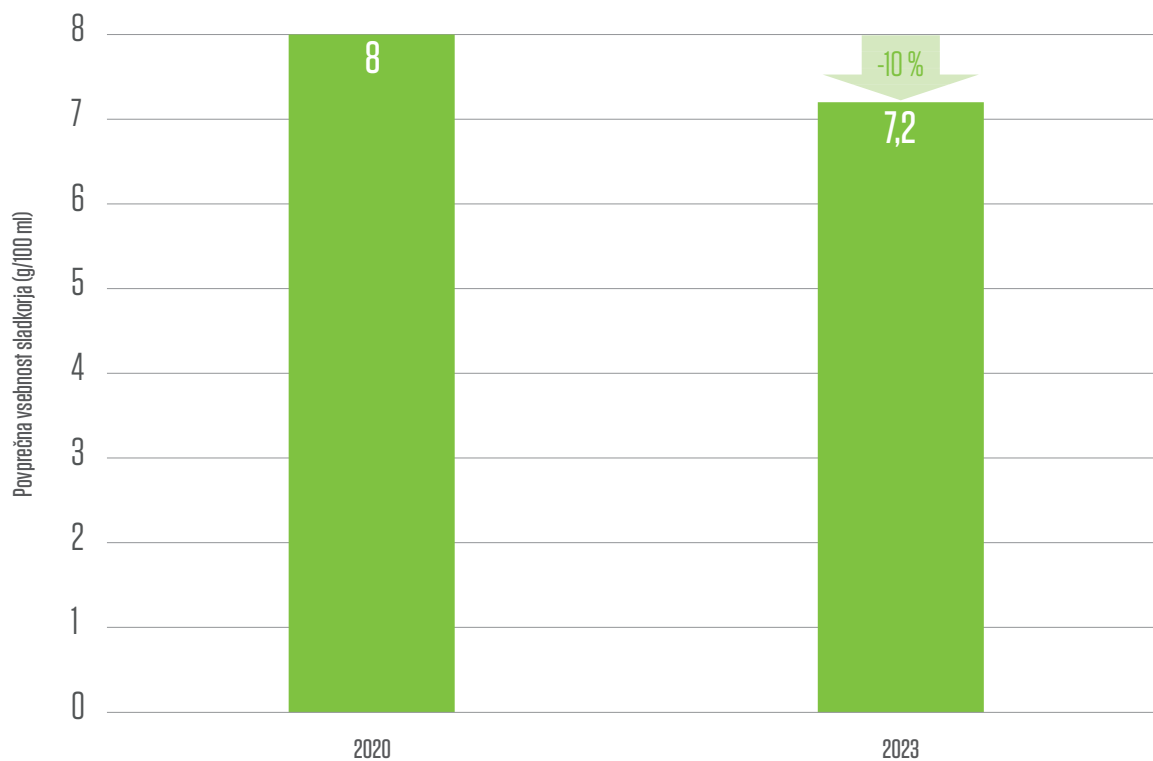

V izhodiščnem letu 2015 je povprečna energijska vrednost 100 ml brezalkoholnih pijač znašala 35 kcal/100 ml, v letu 2023 pa 30 kcal/100 ml. Do leta 2023 so podpisniki uspeli znižati povprečno energijsko vrednost 100 ml brezalkoholnih pijač za 14,3 %.

Dodatna zaveza na področju znižanja vsebnosti sladkorja v brezalkoholnih pijačah

Podjetja so zavezana, da do konca leta 2025 v brezalkoholnih pijačah znižajo vsebnost sladkorja in s tem tudi povprečen energijski iznos 100 ml brezalkoholnih pijač za 5 %.

Povprečna vsebnost dodanega sladkorja v brezalkoholnih pijačah

Povprečna vsebnost sladkorja v 100 ml brezalkoholnih pijač se je med leti 2020 in 2023 znižala za 0,8 g oziroma 10 %.

Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Zaveza na področju odgovornega obnašanja v šolah

Podjetja se zavedajo pomena odgovornega obnašanja v šolah, zato se zavzemajo, da se na območju šol ne pojavljajo oglasna sporočila brezalkoholnih pijač. Poleg tega so zavezana, da v srednjih šolah, kjer se prodajajo njihovi izdelki vedno ponujajo celoten asortiman pijač.

Zaveza na področju spodbujanja zdravega življenjskega sloga

Podjetja so zavezana, da podpirajo dogodke, ki spodbujajo telesno aktivnost in zdrav življenjski slog njihovih zaposlenih ter širše družbe.

Podjetja že vrsto let vključujejo aktivnosti za spodbujanje zdravega življenjskega sloga svojih zaposlenih in širše družbe v letni plan delovanja podjetja. Za zaposlene tako izvajajo številna izobraževanja, športne in rekreacijske dejavnosti, hkrati pa podpirajo različne klube in dogodke za širšo družbo (npr. tekaške, kolesarske, plesne dogodke ipd.).

Zaveze odgovornosti sektorja mlekarstva

Leta 2017 je sedem podjetij iz sektorja podpisalo zavezo za izboljšanje sestave mlečnih izdelkov, obvezujoč se, da bodo do konca leta 2020 znižala vsebnost dodanega sladkorja v določenih kategorijah za 10 %. Poleg tega so podjetja podpisala tudi zavezo za zmanjšanje energijskega iznosa, s katero so se zavezala k širjenju ponudbe izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja.

Podpisniki:

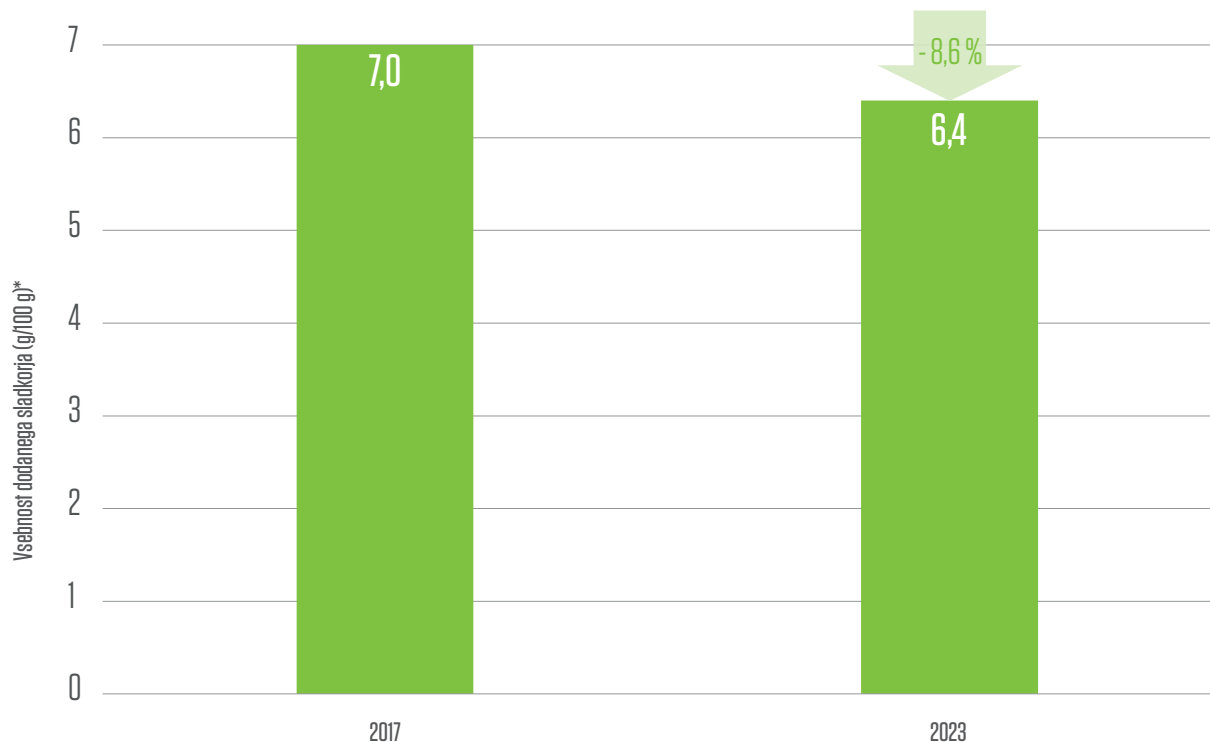
LJUBLJANSKE MLEKARNE

Zaveza na področju izboljšanja sestave

Podjetja so zavezana k znižanju dodanega sladkorja¹ v mlečnih izdelkih po opredeljenih kategorijah² za 10 %.

Povprečna vsebnost dodanega sladkorja

V izhodiščnem letu 2017 je povprečna vsebnost dodanega sladkorja v 100 g mlečnih izdelkov² znašala 7 g/100 g, v letu 2023 pa 6,4 g/100 g izdelka. Do leta 2023 so podpisniki uspeli znižati povprečno vsebnost dodanega sladkorja 100 g mlečnih izdelkov² za 8,6 %.

Podatki, poročani s strani podpisnikov.

¹Kristalni sladkor (saharaza), sadni sladkor (fruktoza), sadni pripravki, fruktozni sirup, glukozno-fruktozni sirup, med idr.

²Mlečni napitki, sadni jogurti, fermentirani mlečni napitki, mlečni deserti, sadna skuta (samo izdelki z dodanim sladkorjem).

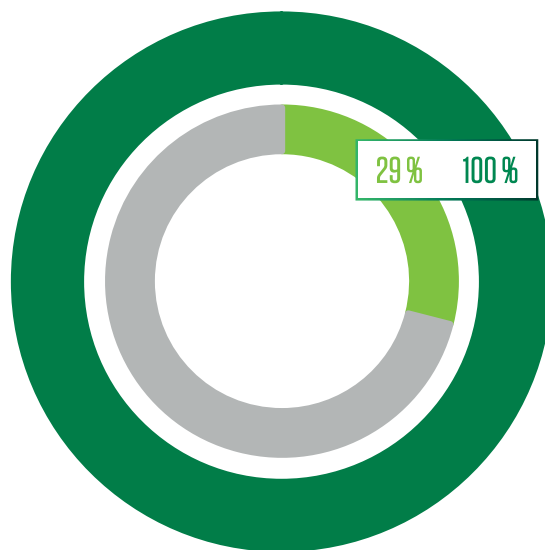
Zaveza na področju energijskega iznosa

Podjetja so zavezana k širjenju ponudbe mlečnih izdelkov različnih prehranskih profilov, predvsem izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja.

Število novih izdelkov:

Delež mlečnih izdelkov izboljšane hranilne sestave

- Leto 2017 - od tega 0 % novih izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja
- Leto 2023 - od tega 100 % novih izdelkov z manj ali brez dodanega sladkorja

Zaveze odgovornosti sektorja pekarstva

V letu 2019 je 8 podjetij sektorja pekarstva podpisalo zavezo na področju zmanjšanja vsebnosti dodane soli v okviru katere so se podjetja zavezala, da bodo znižala vsebnost dodane soli v kruhu za 5 % do konca leta 2022. Poleg tega pa so podjetja podpisala tudi zavezo na področju polnozrnatih izdelkov z namenom, da bodo širila ponudbo pekovskih izdelkov z večjo vsebnostjo polnozrnatih sestavin.

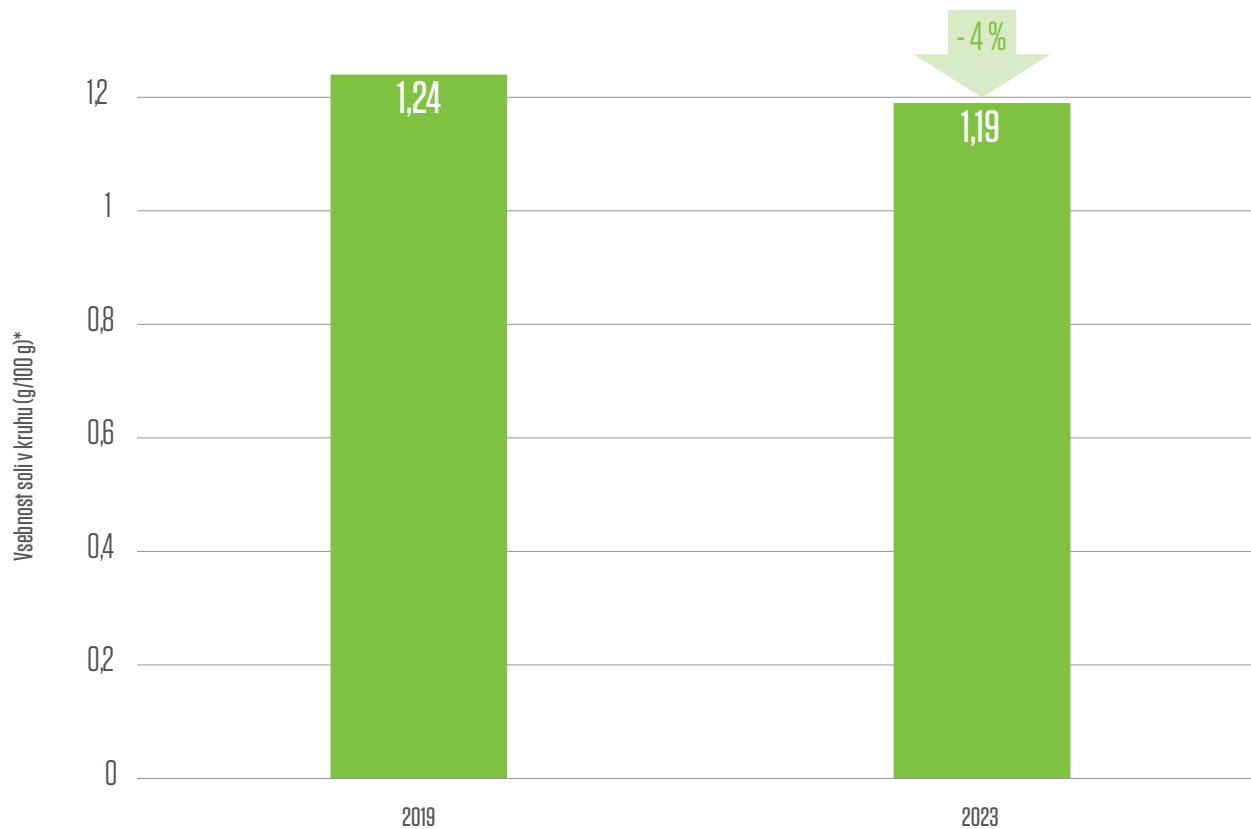
Podpisniki:

Zaveza s področja znižanja vsebnosti dodane soli v kruhu

Podjetja so zavezana k znižanju vsebnosti dodane soli v kruhu za 5 %.

Povprečna vsebnost dodane soli

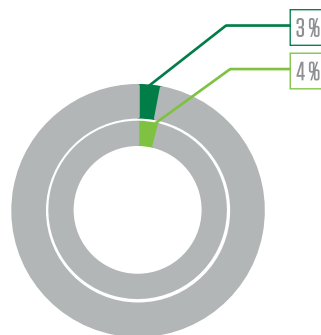
V izhodiščnem letu 2019 je povprečna vsebnost dodane soli v kruhu znašala 1,24 g/100 g, v letu 2023 pa 1,19 g/100 g. Do leta 2023 so podpisniki uspeli znižati povprečno vsebnost soli v kruhu za 4 %.

Podatki, poročani s strani podpisnikov.

Zaveza s področja povečanja vsebnosti polnozrnatih sestavin

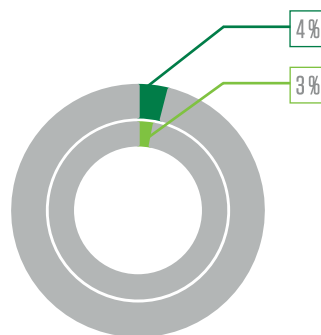
Podjetja so zavezana k širjenju ponudbe pekovskih izdelkov z višjo vsebnostjo polnozrnatih sestavin.

Delež polnozrnatih sestavin v **pekovskih izdelkih**¹

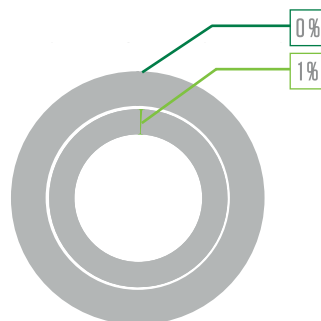
► Leto 2019
► Leto 2023

Delež polnozrnatih sestavin v **ostalih izdelkih iz žit**²

► Leto 2019
► Leto 2023

Delež polnozrnatih sestavin v **finih pekovskih izdelkih**³

► Leto 2020
► Leto 2023

Podatki, poročani s strani podpisnikov.

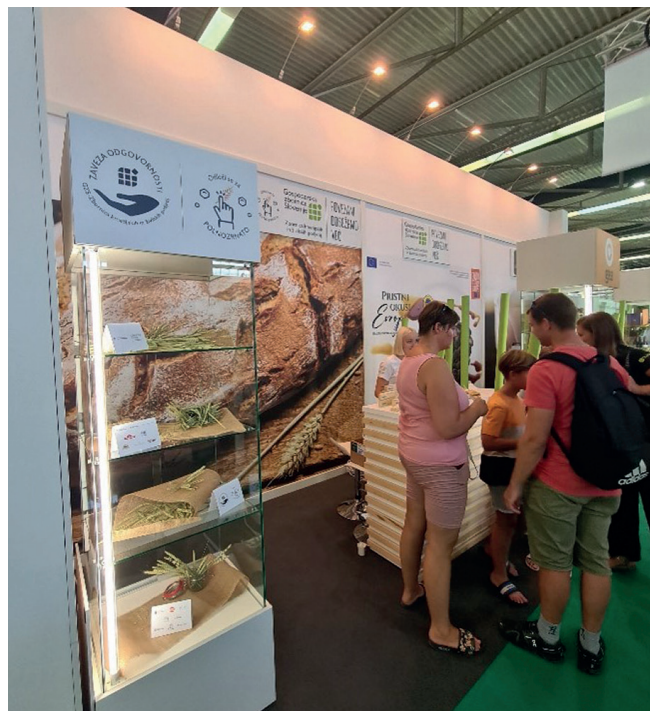
¹Med pekovske izdelke uvrščamo kruh, pekovsko pecivo in druge pekovske izdelke.

²Med ostale izdelke iz žit uvrščamo testenine, testo in izdelke iz testa.

³Fini pekovski izdelki so narejeni iz različnih vrst moke, sladkorja, maščob in drugih sestavin, pod pogojem, da je v končnem izdelku vsebnost sladkorja oz. maščobe večja od 5 %, računano na suho snov.

Aktivnosti na področju živil izboljšane hranilne hranilne sestave s poudarkom na polnozrnatih izdelkih

V letu 2023 je GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij v sodelovanju z živilskimi podjetji izvedla različne aktivnosti na področju izboljšanja hranilne sestave živil, s posebnim poudarkom na polnozrnatih izdelkih. Aktivnosti so bile izvedene z namenom prispevanja k spremembam prehranjevalnih navad potrošnikov ter spodbujanja trajnostnih in odgovornih praks v živilski industriji.

Promocija polnozrnatih izdelkov (Gornja Radgona, 26. – 31. avgust 2023)

Na 61. kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni je tekom celotnega trajanja sejma na posebnem razstavnem prostoru Odloči se za POLNOZRNATO potekalo informiranje potrošnikov o koristnih učinkih uživanja polnozrnatih izdelkov in aktivnostih programa Odloči se za POLNOZRNATO, ki je sofinanciran s strani Ministrstva za zdravje in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano. Poleg tega pa so se potrošniki tudi spoznali s ponudbo polnozrnatih izdelkov treh podjetij

(Mlinarjev sin d.o.o., Reprokolinska d.o.o. in Žito d.o.o.), ki so podpisniki Memoranduma o sodelovanju na področju polnozrnatih izdelkov. Za namene informiranja potrošnikov o pomembnosti vključevanja polnozrnatih izdelkov v vsakodnevno prehrano je bil pripravljen tudi poseben promocijski material.

Seznanitev predstavnikov javnih zavodov z aktualno ponudbo polnozrnatih izdelkov (Gornja Radgona, 31. avgust 2023)

Dogodek z naslovom »Posvet o javnem naročanju in aktualnih prehranskih temah« je bil namenjen predstavnikom javnih zavodov kot so vrtci, osnovne šole in domovi starejših občanov. Udeleženci dogodka so bili seznanjeni z aktivnostmi programa Odloči se za POLNOZRNATO in nacionalnega

partnerstva za polnozrnatne izdelke. Poleg tega pa so se lahko spoznali tudi s ponudbo polnozrnatih izdelkov podjetij Don Don d.o.o., Mlinarjev sin d.o.o. in Pekarna Pečjak d.o.o..

Dogodka se je udeležilo 50 predstavnikov javnih zavodov.

Seminar »Kaj nas čaka na področju prehrane?« (Ljubljana, 3. oktober 2023)

Na dogodku z naslovom »Kaj nas čaka na področju prehrane?« so bile predstavljene aktualne teme v prehrani, s posebnim poudarkom na trendih, trajnosti in živilih izboljšane hranilne sestave. S svojimi predstavitvami so sodelovali predstavniki različnih organizacij in inštitucij (Nacionalni inštitut za javno zdravje, Biotehniška fakulteta UL, Pediatrična klinika, Fakulteta za vede o zdravju, Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, Evropsko združenje za živilskopredelovalno industrijo FoodDrinkEurope in Emona razvojni center za prehrano.

Na dogodku je z uvodno predstavitevjo sodelovala tudi predsednica Odbora za spremljanje, usmerjanje razvoja in informiranje o živilih izboljšane hranilne sestave, Ana Le Marechal Kolar iz Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Udeležencem so bili predstavljeni trendi in prehranjevalne navade potrošnikov, kako do trajnostnih prehranskih sistemov in razvoja inovativnih živil izboljšane hranilne sestave, kako pomembno je uživanje polnozrnatih izdelkov ter kakšna hrana nas čaka v prihodnosti.

Odloči se za POLNOZRNATO

V letu 2022 je bil lansiran program Odloči se za POLNOZRNATO, katerega glavni namen je povečati ozaveščenost potrošnikov o koristnih učinkih uživanja polnozrnatih izdelkov in jih spodbuditi k pogostejšemu poseganju po tovrstnih izdelkih. Gre za program, ki je sofinanciran s strani Ministrstva za zdravje in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano. Poseben poudarek je namenjen ranlivejšim skupinam potrošnikov (otroci, mladostniki, starostniki), kjer je v veliko pomoč tudi aplikacija Katalog živil za javno naročanje, v katerem je zbrana široka ponudba izdelkov, ki so na voljo javnim zavodom.

V Katalogu živil za javno naročanje so polnozrnatni izdelki in izdelki z polnozrnatimi sestavinami še dodatno označeni, kar omogoča, da predstavniki javnih zavodov te izdelke lažje prepoznajo in jih pogostejše vključujejo v javna naročila.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

DÓBER TE.K
Slovenija

Nacionalni program o prehrani in telesni
dejavnosti za zdravje 2015–2025

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij

GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

 www.gzs.si/zaveza-odgovornosti/

 www.facebook.com/ZavezaOdgovornosti/

Izdala: Gospodarska zbornica Slovenije – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij

Zanjo: dr. Tatjana Zagorc, direktorica

Urednici: Dea Bergant, Zala Plateis, Maja Oblak

Odgovorna urednica: dr. Petra Medved Djurašinović

Oblikovanje: Tinkara Stanonik

Leto izdaje: 2024